

Nr 13

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående den s. k. 80-procentregeln vid inkomst- och
förmögenhetsbeskattningen.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:155 av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* och II:198 av herr *Thylén m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om sådan ändrad avfattning av 1952 års förordning med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall, att den 80-procentiga reduktionsregeln vid inkomst- och förmögenhets-taxeringen blir effektiv.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I:155.

Enligt förordningen den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall äger fysisk person och oskift dödsbo åtnjuta avkortning av påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt eller restitution av erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening. Avkortningen och restitutionen skall avse det belopp varmed påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiger 80 procent av den enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp varmed avdrag för allmänna skatter åtnjutits vid den ifrågavarande taxeringen (den s. k. 80-procentregeln). Avkortningen och restitutionen får dock aldrig inkräkta på de kommunala skatterna — allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel. Beträffande den statliga förmögenhetsskatten får denna aldrig nedbringas till lägre belopp än som motsvarar den skatt, som skall utgå på femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

För att komma i åtnjutande av avkortning eller restitution skall den skattskyldige inge särskild ansökan till länsstyrelsen i det län, inom vilket han taxerats till statlig inkomstskatt för det ifrågavarande taxeringsåret, eller — därest han taxerats till sådan skatt i Stockholm — till överståthållarämbetet. Ansökan skall vara nämnda myndighet till handa före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret vid äventyr att avkortning

eller restitution inte må beviljas. Om förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligger först efter utslag av kammarrätten eller regeringsrätten, skall ansökningsinnes inges inom ett år efter det kammarrättens utslag vunnit laga kraft eller regeringsrättens utslag meddelats.

Enligt de ursprungliga bestämmelserna om skattebegränsning fick skattekalkulationen endast gå ut över den statliga inkomstskatten och inte såsom nu även över viss del av den statliga förmögenhetsskatten. I proposition nr 359 till 1942 års riksdag uttalade föredragande departementschefen bl. a. att uppfattningen att förmögenheten såsom sådan medförde skattekraft oberoende av inkomsten och att man inte kunde uppställa kravet, att en förmögenhetsskatt alltid skulle kunna betalas ur inkomsten utan fick belasta själva förmögenheten, lett till att alla förslag om maximering dittills avvisats av statsmakterna. Denna uppfattning fann departementschefen visserligen grundad i de fall, då belastningen av själva förmögenheten vore av övergående natur, men att läget blev ett annat vid mycket stora förmögenheter och då skattesatserna stigit till sådan höjd, att även vid normal avkastning förmögenheten mera permanent behövde tas i anspråk för skattens erläggande. Vid övervägande av det förslag till bestämmelser om skattebegränsning, som propositionen innehöll, hade departementschefen inte ansett riktigt att göra avsteg från principen, att skatt på förmögenhet kunde utgå oberoende av inkomstens storlek. Den begränsning som föreslogs lämnade därför den särskilda förmögenhetsskatten så till vida orubbad, att denna under alla förhållanden skulle utgå, även om på grund därav skattebeloppet inte kom att nedbringas till de 80 procent av den taxerade inkomsten, som i övrigt föreslogs såsom maximum.

Den nuvarande avfattningen av 80-procentregeln tillkom på förslag av 1949 års skatteutredning. Utredningen fann (SOU 1951: 51 s. 250) att något praktiskt hinder för att inbegripa den statliga förmögenhetsskatten i det belopp, som enligt spärregeln skulle kunna avkortas eller restitueras, inte syntes finnas. Enligt av utredningen inhämtade uppgifter från länsstyrelserna hade 80-procentspärren på grund av ifrågavarande inskränkning i vissa fall icke medgivit en begränsning av skatterna till 80 procent av inkomsten. Då detta varit avsikten med spärren och denna avsikt utan större olägenheter syntes kunna förverkligas genom att skattereduktionen tilläts omfatta även förmögenhetsskatten, fanns enligt utredningens mening skäl för en sådan utvidgning av de nuvarande bestämmelserna. Vid utvidgningen måste dock fästas det villkoret, att förmögenhetsskatten icke därigenom nedbringades till lägre belopp än som motsvarande skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten. 80-procentspärren skulle nämligen eljest i vissa fall leda till en rubbning av grunderna för den statliga förmögenhetsskatten.

Att skatterestitutionen inte får överstiga ett belopp, motsvarande — förutom kommunalskatten — skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten, sammanhänger med den i 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt givna s. k. reduktionsregeln. Normalt skall såsom beskattningsbar förmögenhet vid taxering till statlig förmögenhetsskatt upptagas den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet. Om emellertid för fysisk person eller oskift dödsbo den skattepliktiga förmögenheten överstiger trettio gånger ett belopp, motsvarande summan av den skattskyldiges enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda sammanräknade nettoinkomst för beskattningsåret, skall den beskattningsbara förmögenheten utgöra detta belopp, dock minst femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten. Reduktionsregeln innebär, såsom framhölls vid dess tillkomst (se SOU 1946: 79 s. 194), att då den skattskyldiges sammanräknade nettoinkomst understiger 1 2/3 procent av den skattepliktiga förmögenheten någon ytterligare reduktion av förmögenhetsskatten inte erhålles.

Bevillningsutskottet hade senast förra året att pröva samma yrkande som det nu framförda. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 19/1966 avvisade utskottet yrkandet och erinrade därvid om att enligt den särskilda reduktionsregeln i 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt den beskattningsbara förmögenheten — oavsett om förmögenhetsavkastningen varit ringa eller ingen alls — inte fick fastställas lägre än till hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Detta i sin tur sammanhängde med grunderna för den svenska förmögenhetsskattelagstiftningen, som byggde på principen, att förmögenheten som sådan gav viss skattekraft oberoende av inkomsten. Ett upphävande av den av motionärerna påtalade begränsningsregeln kunde därför inte ske utan att man rubbade grunderna för förmögenhetsbeskattningen. Bevillningsutskottet framhöll också att 80-procentregeln, därest den tilläts inkräkta på de kommunala skatterna, skulle kunna få för vissa kommuner mindre gynnsamma verkningar.

I *de förevarande motionerna* framhålles att det till 80-procentregeln fogade villkoret att skatten inte får nedbringas till lägre belopp än som motsvarar skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten i vissa fall leder till att 80-procentspärren inte blir effektiv. Detta är bl. a. fallet i fråga om förmögenheter med låg avkastning, t. ex. jordbruksfastigheter med höga taxeringsvärden. Det totala skattebeloppet kan därvid väsentligt överstiga 80 procent av inkomsten och i det närmaste ta hela inkomsten i anspråk. Den fortskridande penningvärdeförsämringen, vilken efter hand avspeglat sig i höjda taxeringsvärden utan motsvarande ökning av avkastningen, har medfört att spärregelns konstruktion i individuella fall kan leda till en mer betungande beskattning än som varit av statsmakterna avsedd. Bestämmelserna kan i de individuella fallen leda till påtagliga orättvisor och få en rent konfiskatorisk effekt. Enligt motionärernas

mening bör en ändring kunna genomföras utan att förmögenhetsbeskattningens grunder rubbas. Även svårigheterna med att skattereduktionen inte får drabba de kommunala skatterna torde kunna undanröjas. För underlåtande av förfarandet bör övervägas införandet av en föreskrift, att 80-procentregeln skall iakttagas av skattemyndigheterna ex officio och inte — som nu — efter särskild ansökan av den skattskyldige.

Utskottet

Enligt 1952 års förordning med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall äger fysisk person och oskift dödsbo åtnjuta avkortning eller restitution av statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, i den mån de direkta statliga och kommunala skatterna sammanlagt överstiger 80 procent av den vid taxering till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med avdraget för kommunala utskylder vid nämnda taxering, den s. k. 80-procentregeln. Genom skattereduktionen får emellertid inte den totala skatten nedbringas till lägre belopp än som motsvarar — förutom de kommunala skatterna — skatten på hälften av den skattepliktiga förmögenheten.

Motionärerna anser att 80-procentregeln i dess nuvarande utformning inte medger den avsedda begränsningen av skatten och att detta i synnerhet gäller skattskyldiga med förmögenheter som ger låg avkastning. Orsaken till att 80-procentregeln i vissa fall inte blir effektiv är enligt motionärernas mening det till regeln knutna villkoret att den statliga förmögenhetsskatten inte får nedbringas till lägre belopp än som svarar mot skatten på hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Detta villkor anser motionärerna därför böra utgå ur författningstexten. Likaså bör man enligt deras mening kunna undanröja svårigheten med att 80-procentregeln inte får inkräkta på de kommunala skatterna.

Den begränsningsregel mot vilken motionärerna vänder sig sammanhänger med utformningen av den s. k. reduktionsregeln vid taxering till statlig förmögenhetsskatt. Enligt denna skall, om den skattepliktiga förmögenheten överstiger 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten vid taxeringen till statlig inkomstskatt, den beskattningsbara förmögenheten nedbringas till belopp motsvarande 30 gånger nämnda inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten får emellertid därvid fastställas till lägst hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Förmögenhetsskatten får alltså inte genom tillämpning av 80-procentregeln nedbringas till lägre belopp än som följer av den berörda reduktionsregeln och detta i sin tur beror på att förmögenheten som sådan anses ge viss skattekraft alldeles oberoende av om den årliga avkastningen av förmögenheten är ringa eller ingen alls.

Ett bifall till motionerna förutsätter således en omprövning av förmögenhetsbeskattningen. För att motionärernas önskemål skall helt tillgodoses

måste skattereduktionen vid bibehållen förmögenhetsskatt omfatta också de kommunala skatterna, och en sådan tillämpning av 80-procentregeln skulle enligt utskottets mening kunna få för vissa kommuner ogynnsamma verkningar.

Avslutningsvis vill utskottet erinra om att chefen för finansdepartementet den 17 januari i år som svar på enkel fråga av herr Dickson uppgivit att det av taxerings- och uppbördstekniska skäl hittills inte varit möjligt att tillgodose det i och för sig berättigade önskemålet om att 80-procentregeln skall iakttas ex officio vid skattedebiteringen. Avsikten är emellertid att undersöka om förutsättningar för en sådan tillämpning föreligger efter den planerade övergången den 1 januari 1968 till automatisk databehandling inom uppbördsväsendet.

Med det anförda avstyrker utskottet utredningsyrkandet i motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 155 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 198 av herr Thylén m. fl. angående den s. k. 80-procentregeln vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Yngve Nilsson, Wårnberg, Elofsson, Tage Johansson, Enarsson, Erik Filip Petersson och Tistad; samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt, Gustafson i Göteborg, Vigelsbo, Asp, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Carlsson i Västerås, Lothigius, Hammarsten och Börjesson i Falköping.

Reservationer

1) av herrar *Yngve Nilsson*, *Enarsson* och *Lothigius*, vilka under åberopande av innehållet i motionerna I: 155 och II: 198 ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 155 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 198 av herr

Thylén m. fl., måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om sådan ändrad avfattning av 1952 års förordning med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall, att den 80-procentiga reduktionsregeln vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen blir effektiv;

2) av herrar *Erik Filip Petersson, Tistad, Gustafson* i Göteborg och fru *Nettelbrandt*.